

Koironheisipuu

Kalina

Den před svatojánskou nocí byl sychravý a deštivý. Všichni jsme seděli odpoledne v kuchyni. Liščata zase jednou umývala nádobí. Moje žena vykládala pasiáns u sklizeného stolu. Ty jsi seděla u okna. Mlčky / Bylo ticho. Snažil jsem se nehledět/ nezírat příliš jenom na tebe. (Snažil jsem se na tebe příliš nehledět). Abych tě neuváděl do rozpaků. / Abych tě nerozrušoval. Snad i kvůli ostatním. Mluvili jsme o lásce. Společenská konverzace. Nebo jsem s tím nejspíš začal já. Abych tě pobavil. Abych upoutal tvou pozornost./ Abych ti umožnil předvídat mě. / Abych ti dal najevo, že tu jsem./ Abych ti umožnil na mě myslet./Abych na sebe upozornil. /Abych ti dal důvod na mě myslet. / Abych na sebe upoutal tvou pozornost.

„Láska ženu zázračně zkrášluje,“ řekl jsem. „Vím to ze zkušenosti. Miloval jsem kdysi jistou dívku. Je to už mnoho let. Ani to netrvalo dlouho. Ale i ona se zamilovala, bezhlavě. Dokonce říkala, že nechápe, jak mohla žít, než mě poznala/přede mnou. Abych řekl pravdu, byla tak poblázněná, že říkala, že mě miluje jako boha./ Po pravdě, byla tak poblázněná, až řekla, že mě miluje jako boha.“

„Aha, to byla ta tvoje přítelkyně z dětství,“ podotkla moje žena a odložila karty na stůl. „Ne, ani tenhle pasiáns nejde (se nedaří). Je mi zima. To je teda den/ počasí/ juhannus.“

„Neříkám to ze sebelásky/samolibosti,“ tvrdil jsem. „Naopak. Dobře vím, jaký jsem.“ Třebaže to nebyla pravda. Jak bych mohl vědět, jaký jsem. Protože celé moje tělo se začalo třást/ celé moje tělo se rozechvělo, když jsem v předvečer svatojánského svátku viděl z okna půdy/podkroví, že tys opravdu přišla s ostatními. Protože když jsem včera z okna půdy viděl, žeš přijela spolu s ostatními, celý jsem se roztřásl/ začal jsem se celý chvět/ celý jsem se rozechvěl. Poznal jsem tě mezi ostatními v dálce/z daleka, když jste čekali na loďku na druhém břehu řeky.

„Vyprávím to jenom jako příklad,“ ujišťoval jsem. „Neboť ona zkrásněla očividně. Oči jí zářily/ Oči jí blyštěly, pleť se jí projasnila/ tvář se jí rozjasnila. Jenom z lásky. Vůbec nepochybuji, že mě doopravdy a upřímně milovala. Ale prostě se stalo, že asi za měsíc potom, co všechno tohle říkala, byla už vdaná za jiného muže.“

„Ale“, vydechla jsi údivem. Miloval jsem tvůj dech. Odmítavě jsem pohnul rukou. Ani jsi nemusela nic říkat.

„Na tom není nic nelogického, lež či nepravda“, bránil jsem se./ „Nebylo v tom nic nelogického, lživého ani chybného/špatného,“ namítal jsem / hájil jsem ji/ zastával jsem se jí. „Nuže, předtím v místě, kde pracovala, nebudila žádnou pozornost. Samozřejmě, měla nějaké nápadníky. Samozřejmě že měla nápadníky. / Jistě že někoho měla. Samozřejmě mívala společnost. Tu a tam chodila ven, byla to vskutku krásná dívka. / Občas chodívala ven, tak pěkná dívka to byla. /Občas chodívala ven, byla opravdu moc hezká. Občas chodívala s někým ven, byla celkem hezká. Láska ji ještě rozzářila./Ale láska ji celou rozzářila. Jednou si jí povšiml její nadřízený. Tehdy byla válka. /To byla válka. Muž měl dovolenou, ale kdykoliv mohl být odvelen jinam. Teď sice na frontě nebyl, ale kdykoliv mohl být odvelen. Učinil jí nabídku k sňatku a hned se chtěl oženit. / Požádal ji o ruku a chtěl se hned oženit. Za války / Během války to tak bývalo běžné. Za války to šlo rychle. Za války se na nic nečekalo. Za války to tak chodilo/chodívalo. Děvče samozřejmě toužilo po manželství jako každá jiná žena. Jistěže zatoužila vdát se jako každá žena. Samozřejmě zatoužila po manželství jako kterákoli jiná žena. /Ovšem že toužila po manželství, tak jako každá žena. Abych ji ale ospravedlnil, musím přiznat, že mě upřímně požádala o radu, co dělat. / Na její ospravedlnění/ obhajobu/ obranu/ přiznávám, že mě upřímně žádala o radu, co má dělat.“

„A ty?“, zeptala ses. Začalo se brzy stmívat, protože se rozpršelo. /Kvůli dešti se už brzy začalo stmívat. Kvůli dešti přišlo brzo šero. Kvůli dešti se brzo zešeřilo. Pozoroval jsem, jak se tvé panenky ve tmě rozšiřovaly. Dokonce to vypadalo, že máš úplně černé oči. Pozoroval jsem, jak se tvé zorničky s přibývajícím tmou / v šeru rozšiřují, dokud nevypadaly úplně černé, / až byly úplně černé/ dokud tvé oči nebyly úplně černé. Až jsem se z toho zadýchal. /Zrychlil se mi dech.

„Já?“, pokračoval jsem, třebaže se mi těžko mluvilo. „Řekl jsem s rozhodností: určitě se vdej, drahá přítelkyně, když už máš takovou možnost. / Samozřejmě jsem řekl: jen se vdej, drahá přítelkyně, když je jednou příležitost. Už jen to, že se Johan zeptal, dokazuje, že už si tvé srdce vybralo. Už to, že se ptáš, dokazuje, že už sis v srdci vybrala. / že jsi v srdci rozhodnutá. /Přece už to, že se ptáš, značí, že tvé srdce si vybralo. Potom jsme se však již nesetkali. /Avšak už se nesetkáme. /Ale potom už se nesetkáme. Ale už se nesejdeme. Alespoň ne takto. Tak jsem řekl. A sám jsem pociťoval úlevu. / Cítil jsem, že se mi ulevilo. / Ulevilo se mi. Ani přes to všechno se mezi námi dokonce nikdy nic nestalo. Jen zmatek. Mrzutost. Provinění./ Stejně by to mezi námi k ničemu dobrému nevedlo. Však už by mezi námi nikdy nic nebylo. Jen zmatek. Mrzutosti. Vina. /Jen zmatky. Nepříjemnosti. Provinění.

Jedna z malých lišek pověsila utěrku na hřebík, ulehčeně se oddechla a řekla přechytrale:

„Takové jsou ženy.“

„Ne,“ řekl jsem, „taková je láska.“ Hrdlo se mi sevřelo, špatně se mi dýchalo, nemohl jsem se na tebe dívat.

Nic jsi neřekla. Ale odněkud ze zapomnění se v mé mysli vynořila vzpomínka. Musel jsem ještě pokračovat. „Vždycky když si na ni vzpomenu, vybaví se mi kalina (Viburnum), kalina. Viburnus opulum.

„Rostou vedle kadibudky / záchodu, „poznámenal kdosi znechuceně. „Zatracený keře. /Keře na hnoji. Láska na zadním dvoře. /Pokoutní láska. /Pokoutní hrátky/ romance.“

I to byla pravda.

Moje žena sklidila/ sebrala/ smetla karty ze stolu a náhle vstala. „Pojďme ven, děvčata,“ řekla. „Už tam tak moc neprší. Tady uvnitř je k zalknutí. /Tady se nedá dýchat.

Poslušně jsi vstala. Byla jsi u nás na venkově poprvé. A naposled. Ačkoliv to ani jeden z nás tehdy netušil. Byla jsi před námi ostýchavá./ Ještě jsi se před námi ostýchala. Ty. Zkusila ses usmát. Zadržel jsem tě. „Ty ještě nechod.“ Ostatním jsem řekl. „Vy jděte napřed. Doženeme vás. / Přijdeme hned za vámi.“

Z deště zbylo jen mžení./ Z deště zbyl jen měkkoučký opar. / Venku už jen drobně mžilo.

V kuchyni bylo šero. Když ses na mě dívala, měla jsi úplně černé oči. Možná ses mě vážně bála. Ale poslušně sis zase sedla.

„Nikdy si o mě nesmíš myslet, že jsem zlý a cynický,“ řekl jsem potichu. „Vyprávěl jsem to, protože jsem si na to vzpomněl. Protože jsem to chtěl vyprávět. I tobě. Nebo právě tobě.

Člověka napadají všelijaké věci. / Takové mentální výkaly. / Člověka napadne ledasco. /

Člověka napadají různé hlouposti. / člověk někdy má takové nápady. Ale stalo se. Je to pravda. Ale samozřejmě by se to dalo vyprávět i jinak. Krásněji. / Lépe.“

Vstal jsem, vykročil jsem šerem místnosti ke stolu. Cesta trvala roky/ celé roky. /Cesta trvala věčnost. Obávané kroky. Strašné kroky. Kroky nahánějící strach.

Posadil jsem se vedle tebe ke stolu. Blízko tebe. Ale mezi námi byla židle.

„Dalo by se to vyprávět i jinak,“ zopakoval jsem. „Byla opravdu mou přítelkyní z dětství. Pokud se patnáctiletému chlapci dá říct dítě. Bylo mi totiž patnáct. A jí čtrnáct. Když jsme se poprvé setkali. Člověk se vždycky vrací zpátky ke svým prvním láskám. / ke své první lásce. To je staré přísloví. / Tak se to říká. A je to pravda. Když něco zůstane prázdné, je třeba to naplnit později v životě. Když něco zůstane nenaplněno, je třeba se k tomu později v životě vrátit. Když se lidé znovu setkají. A dozráli k tomu. /dospějí k tomu. Když už jsou k tomu naklonění. /Nebo když je zrovna vhodná příležitost.“

Zešeřilo se. Toho chladného svatojánského večera. Pohnula jsi hlavou. „Proč jsi to řekl v množném čísle,“ zeptala ses. „Byl jsi tedy zamilovaný/Miloval jsi už tolikrát.“ Ani jsi to neřekla jízlivě. Ale jako dítě, které se diví.

„A ty,“ rozhořčil jsem se. „Proč mi toto říkáš? / Proč mi něco takového říkáš? Zrovna ty. Ještě ti není ani třicet/ Nebylo Ti ještě ani třicet a už jsi dvakrát rozvedená.“

Úmyslně jsem ti ublížil/ tě ranil. Ale řekla jsi jen: „Nezatěžuj se mluvením o mě. Nemluvme o mě.“

„Člověk dospívá spolu se svými láskami, pokud je kam dospět, pokud je ještě v čem dospívat/ pokud je kam dospět,“ řekl jsem. „Pane bože/ Proboha, láska je jen nepatrnou kapkou radosti uprostřed moře beznaděje, které se rozprostírá kolem/ které kolem sebe vytváří. Je strašné milovat, protože člověk vždycky působí jen zlo ostatním, aniž by sám chtěl/ i když nechce.“

„Co z toho, když člověk ubližuje sám sobě,“ rozohnil jsem se/ rozhorlil jsem se. „Je to moje trápení. Sám jsem se provinil a sám si nesu svou vinu. Jsem úplně nemožný člověk. Není mi pomoci (neutěšitelný, k ničemu). Ale věř mi, že jsem nikdy nezničil život někomu jinému./ nikdy jsem nikomu nezničil život.“

Zamyslel jsem se/ Zarazil jsem se, jestli je to pravda. Alespoň ne záměrně/ schválně,“ dodal jsem. Ještě jsem uvažoval. „Samozřejmě kromě života mé ženy,“ uznal jsem. „A svého.“

Pohnul jsem prudec rukou, abych ti zabránil říct něco zbytečného. „Nechápej ani tohle špatně./ Nevykládej si ani tohle špatně,“ podotkl jsem. „Jisté že máme/ prožíváme šťastné dny.

Samozřejmě/ Jisté nás ještě čekají šťastné dny. Ale vždy, ve všem, každá žena v nitru postupem času každá žena v nitru začne toužit nejvíce po bezpečí. Jak bych já mohl poskytnout někomu bezpečí. Já, který stále znova překvapuji sám sebe.“

„Věř mi,“ prosil jsem a začal se opět chvět/ a znovu jsem se rozechvěl. „Pokud jsem někdy měl/ pokud mě někdy potkalo radost, štěstí nebo úspěch, sám jsem ho jako by vědomě zničil/ jako bych ho záměrně zničil. Všechno jsem rozbil. /ze všeho zůstaly jen střípky. Je to jako nemoc /nemoc ve mně. Nemůžu s tím nic dělat./Nezmůžu s tím nic. /Nezmůžu proti tomu nic. Opravdu mi není proč závidět. Ale úmyslně, úmyslně jsem nikdy nikomu život nezničil.“

Řekl jsem to a lehce jsem se dotkl tvé ruky. Zachvěla ses. Narovnalas ses na židli. Strnulas /Hlava ti strnula. I tvůj obličej ztuhl./ I obličej/výraz ti ztuhl.

„Jak je zvláštní, že se člověk vrací ke své první lásce,/Jak podivně se člověk vrací ke své první lásce“ doplnil jsem rychle. „I Příkladem toho by mohla být má přítelkyně z dětství. I tak by se to dalo říct/ vyprávět. Ale všechno by se dalo vyprávět takto jen jako příklad /Ale může se o tom mluvit také jen jako o příkladu / Můžeme to chápat také jen jako příklad erotiky. Jak první silný erotický zážitek/erotická zkušenost z mládí ovlivní celý život/ předurčí člověka na celý život, určí vztah/postoj k erotice, hranice opojení a rozkoše, vzplanutí/vzrušení a uvolnění/vyvrcholení. I tak by se to dalo říct atd. Hezky/ Krásně.“

Na okamžik jsem ztichl/zmlk. Potom jsem tiše řekl. „Podívej se, ona zemřela. Už před mnoha lety. Ale i kdybych ji v dospělosti už nikdy nepotkal. šel bych jednou do hrobu s vědomím, že něco ve mně zůstalo navždy nenaplněného/ neuspokojeného.

Jsem neuspokojitelný/ Nic mě neuspokojí,“ vzkřikl jsem. „Jsem nenasytný. bezedný. Nemůžu s tím nic dělat. Kvůli tomu jsem sám sebe nenáviděl/ sám sebe nenávidím, pohrdám sebou, až se sám sobě ošklivím. Dokud jsem nezačal chápat, že aby člověk dospěl, musí se přece jenom naučit uznávat sám sebe. Neříkám, že musí být sám se sebou spokojený. Neříkám schvalovat. jen přijímat.“

„Zahořklost je nejhorší jed,“ řekl jsem. „Kdyby rozežíral jenom člověka samého, avšak s postupem času nutně rozežírá i jeho okolí. Nedá se proti tomu nic dělat. /Člověk je na to krátký. Zahořklost může roztát díky lásce. Třeba jen na okamžik./ I když jen na krátko/ krátkou dobu. I když jen čas od času/ občas. Opravdu, právě mé okolí/ mí nejbližší by mohlo být nejděčnější, že jsem aspoň někdy byl schopen milovat a láskou se vysvobodit ze svého strašného/ hrozného/ příšerného já.“

Spěšně jsem však otočil. „Ne, ne, nechci být cynický, protože ani to není pravda. Jsem sobecký, ve svém nitru jsem chladný egoista. I ty bys to měla vědět, abys mě nepřeceňovala/ aby sis o mě příliš nemyslela/ aby sis mě nevykreslovala v lepších barvách/ abys ode mě moc neočekávala. Dokážu mluvit, to ano. Vždy však zůstane jen u slov/ Slova jsou však nedokonalá. /Slovy nemůžu vyjádřit všechno./Slova však nejsou přesná/ výstižná. A často je důležitější, jak se to/co říká, než co se říká. Proto si zamilovaní vytvářejí svůj vlastní směšný/ pošetilý jazyk, ve kterém slova hýří /mají skryté skrytými významy, jimž rozumí jen oni dva. Vybavila se mi vzpomínka a musel jsem se zasmát. „Jednou před válkou v mých černých dnech, no, o nich uslyšíš jindy,“ vyprávěl jsem, jsem se seznámil s dvojicí, kterou zničil alkohol. I žena byla ulepená od špíny. Ale kdybys tak slyšela, jak muž jednou říká laskavě své ženě: „Ty jedna couro zatracená. K čertu s tebou, děvko. Jak to řekl, s mužně majetnickou něhou v hlase/ s mužům vlastní majetnickou něhou/ s chlapskou něhou v hlase. To bylo nejkrásnější vyznání lásky, jaké jsem snad kdy slyšel.“

„Jak odporné,“ řeklas pohoršeně.

„Ne. Krásné,“ odporoval jsem ti /trval jsem na svém.

„Proč se mnou tak mluvíš/ Proč mi říkáš takové věci,“ ptala ses, jako bys žádala o milost.

Nedotkl jsem se tě. Neodvážil jsem se. „Snad to víš, řekl jsem jen. „Jestli ne, je zbytečně něco říkat.“

Právě tehdy bych tě býval mohl vzít do náručí. A snadno všemu/ od všeho uniknout/ vyváznout/ vyhnout. Věděl jsem to. Proto jsem se nepokusil, ačkoliv všechno ve mně vášnivě toužilo po tvých ústech a po tobě. Po všem. Po tobě celé. Vstal jsem. Strčil jsem ruce do kapes.

„Jdeme,“ řekl jsem.

Studený déšť svatojánského večera mi tvořil jemný opar na horkých tvářích./ mi jemně chladil rozpalené tváře. Na úpatí kopce, z okna sauny zářilo světlo a děvčata se pohybovala za oknem jako na osvětleném jevišti. Když jsem se přiblížili, slyšel jsem je smát se a nadšeně si vyprávět. Uklidnil jsem se.

Právě tehdy, právě tehdy jsem uslyšel zapískání ptáka, které se brzo změnilo ve štěbetání a zase změnilo tón. Na břehu u sauny, osmankäami rogóz Typha, v orobinci, zpíval slavík. Nevěřil jsem vlastním uším.

„Slavík,“ řekl jsem, oněmělý z toho zázraku. A zalilo mě štěstí mého mládí. Tohle už nemohla být jenom náhoda. Skrz celé roky, skrz smrt zpíval v orobinci slavík o zmizelé lásce na prahu lásky nové.

Stáli jsme vedle sebe v šeru, ve studeném mrholení svatojánské noci. Stáli jsme těsně vedle sebe, ale nedotýkali jsme se. Slavík hvízdal, trylkoval, neustále měnil notu, bez omrzení. Zpíval úplně blízko, jen pár kroků od nás. Šedého ptáka jsme ale v šeru nemohli vidět.

V okně sauny se do chladného večera rozsvítilo teplé světlo života. „Moje mrtvá milovaná,“ řekl jsem. „Proč ses vrátila a zpíváš mi. Je to znamení?“

Nevím, proč jsem to řekl. Ale určitě to nebyla přetvářka. Natolik živě jsem cítil Marvinu blízkost. Jako by se její bytost vznášela jako opar nad krajinou skutečnosti a naplňovala noc, i mě.

Stejný pocit jsem zažíval mnoho večerů po tvém odjezdu. Když slunce zašlo a (kajastus odlesk záře) červené zdi starého domu se v odlesku noci rozzářily přízračným světlem. A slavík zpíval noc co noc v orobinci na břehu u sauny.

Ve všedních dnech jsem mnohokrát myslel na to, že bych vyhledal několik Marviných dopisů a znovu si je přečetl. Věděl jsem, že jsou někde schované mezi množstvím ostatních papírů. Nemohl jsem je přece zničit. A vůbec bych měl utřídit své papíry a staré dopisy. Ale nedošlo na to. Dlouhou dobu. Tak jako vždycky, když život plyne svým obvyklým řečištěm/korytem. A vlastně se ve skutečnosti nic nestalo. A ve skutečnosti se vlastně nic nestalo. Ale věděl

jsem, že i bez slov a doteků se toho mezi námi stalo mnohem víc, než kdybich s tebou spal. I tobě. nejenom mně. Ano. Taková je láska.

2

Jednou, mnohem později, jsme spolu leželi v posteli. Celý den až do odpoledne dovnitř oknem dopadaly sluneční paprsky. Zašeptalas mi do ucha: „Miláčku.“ Slova, jenom slova. Zeptal jsem se: „Proč se ke mně chováš, jako bys ještě nikdy nikoho nemilovala? Já už o tobě přece vím všechno. Nebo nevím. Všechno samozřejmě nevím. O druhém člověku nikdy nemůžeme vědět úplně všechno. Víím toho ale hodně, i to, co možná ani netušíš. Proč jsi ke mně taková?“

Přítiskla jsi mi prst na rty. „Vždycky moc mluvíš,“ řeklas. „Proč zbytečně mluvit.“ „Narodil jsem se, abych si hrál se slovy,“ vysvětlil jsem. „Je to moje povolání. Poslání, k čertu, i když obvykle nelpím na slovíčkách. Ale možná ani to. Chci se jen vyznat sám v sobě. I v tobě. Takže proto.“

Přemýšlelas. Svrástilas čelo. „Nevím,“ řeklas. „Možná je to k smíchu. Vysmáli by se nám, kdyby to věděli. Ty se ale nesměješ. Sama mám pocit, jako bych ještě nikdy nemilovala. Možná je ve mně něco, co ještě nikdo jiný nedokázal najít.“

No dobře, nemiloval jsem tě kvůli tvým myšlenkovým schopnostem. Natáhl jsem ruku pro láhev u postele. Oknem dopadalo sluneční světlo. Kousky ledu v chladicí nádobě roztály. „Dáš si?“ zeptal jsem se.

Zavrtělas hlavou na polštáři. „Ani já,“ řekl jsem. „Nemám sílu zvednout láhev. Je to nebezpečné. Nikdy jsem si nemyslel, že zajdu až tak daleko. Ale mnohokrát jsem přece řekl, že překvapuji sám sebe. No, ty aspoň nemyslíš na starou dobrou Anglii.“

Tázavě ses na mě zadívala. Mělas modrošedé oči. V jasném světle se ti znovu stáhly zorničky. Bylas unavená. Mělas nahý obličej. Mě ses odvážíla ukázat svůj nahý obličej. I z toho jsem poznal, že mě možná skutečně miluješ. Svým způsobem. Aniž bych si cokoli namýšlel. Řekl jsem ten prastarý vtíp. O anglické princezně, kterou provdali za německého knížete...